

Beschrijving ten behoeve van de marktverkenning voorziening vroegtijdig aanmelden

1. Inleiding

Onderdeel van het wetsvoorstel 1 april aanmelding, toelatingsrecht en recht op studiekeuzeadvies in het mbo is de plicht tot het uitwisselen van een beperkte set van gegevens over overstappende leerlingen tussen vo-scholen, mbo-instellingen en de betreffende gemeenten. Het idee is dat het invoeren van een verplichte aanmelddatum van 1 april voorafgaand aan het schooljaar in het mbo bijdraagt aan de verbetering van de begeleiding van leerlingen bij de overgang naar het mbo. En daarmee aan het oplossen van de problemen met uitval van leerlingen bij de overgang naar het mbo.

Om de uitwisseling van de in het kader van de 1 april aanmelding in de wet vastgelegde gegevens mogelijk te maken, wordt gedacht aan de ontwikkeling van een informatiesysteem of voorziening. In overleg tussen het ministerie van OCW en de betreffende sectororganisaties (PO-raad, VO-raad en MBO raad) is afgesproken dat deze voorziening in het onderwijsveld wordt gepositioneerd, het wordt een publieke voorziening "van het onderwijsveld".

Op dit moment zijn ter ondersteuning van de overgang van vo naar mbo verschillende voorzieningen beschikbaar, die op regionaal niveau (het niveau van de RMC-regio) worden gebruikt (Intergrid, Voroc en Digidoor). De informatievraag in het kader van de 1 april aanmelding wordt in een groot aantal regio's beantwoord door middel van deze voorzieningen. De informatievraag wordt echter niet sluitend beantwoord:

- Er zijn regio's waar niet (of niet volledig) met één van deze (of een ander) systemen wordt gewerkt;
- Leerlingen die overstappen over de grenzen van de regio heen, zijn niet (altijd) in beeld;
- Leerlingen in het vso, vavo en pro worden niet altijd meegenomen in de regionale voorzieningen;
- Er is geen volledig landelijk beeld.

Voor de realisatie van de bedoelde nieuwe landelijke voorziening zijn meerdere scenario's denkbaar. Een mogelijkheid is om een nieuwe voorziening te (laten) ontwikkelen, waar de bestaande regionale voorzieningen op aan kunnen sluiten. Een andere mogelijkheid is om te onderzoeken of bestaande voorzieningen van het onderwijsveld (gedacht wordt aan OSO en Studielink) ook de gevraagde gegevensuitwisseling kunnen ondersteunen.

Ten behoeve van de ontwikkeling en implementatie van de nieuwe landelijke voorziening vroegtijdig aanmelden in het mbo is een projectgroep ingericht, waaraan medewerkers van de PO-raad, VO-raad, MBO raad, saMBO-ICT, Ingrado en VNG en een onafhankelijke procesregisseur deelnemen. De projectgroep heeft besloten een marktverkenning uit te voeren, om een beter beeld te krijgen van de mogelijkheden van de verschillende partijen (privaat en publiek) in het onderwijsveld om een invulling te geven aan de (nieuwe) landelijke voorziening.

2. Kader: het wetsvoorstel

Het kader voor de voorziening vroegtijdig aanmelden wordt gevormd door het wetsvoorstel 1 april aanmelding, toelatingsrecht en recht op studiekeuzeadvies in het mbo. Van belang hierbij is dat er in het wetsvoorstel wordt uitgegaan van een beperkte set van gegevens die moet worden uitgewisseld. Voorts wordt in de Memorie van Toelichting de voorziening (het informatiesysteem) geïntroduceerd.

2.1 De gegevens

In de Memorie van Toelichting is de set van uit te wisselen gegevens als volgt beschreven. "De behoefte aan een sluitende, actuele informatievoorziening vraagt om een aanvullende gegevensuitwisseling. Dit wetsvoorstel voorziet in die behoefte middels een plicht tot uitwisseling van gegevens over de aanmeldingen van jongeren tussen vo-scholen (incl. pro), vso-scholen, mbo-instellingen en gemeenten. Deze plicht, evenals de hiervoor benodigde gegevens, wordt hieronder uitgewerkt.

Benodigde gegevens

Scholen en gemeenten hebben voor een effectieve begeleiding bij en aanpak van schooluitval tijdens de overstap de volgende beperkte gegevensset nodig:

- Het *persoonsgebonden nummer* is nodig om precies inzichtelijk te krijgen wie de overstap gaat maken, om er zeker van te zijn dat de juiste persoon gevolgd wordt en dat deze de juiste begeleiding krijgt (...).
- De *status van aanmelding* (aangemeld/niet aangemeld; geaccepteerd; ingeschreven; geweigerd/ingetrokken) is nodig om te kunnen identificeren wie zich wel en niet heeft aangemeld en om van de aangemelde studenten te kunnen volgen hoe de overstap verloopt. Dankzij dit gegeven is de school of gemeente gedurende de overstap op de hoogte van de actuele stand van zaken, en kunnen deze direct actief de juiste begeleiding bieden nog voordat het nieuwe studiejaar begint.
- Het *BRIN-nummer* van de vo-school is nodig om te identificeren van welke school de student afkomstig is; het *BRIN-nummer* van de mbo-instelling om te identificeren waar de student zich heeft aangemeld. Deze nummers zijn nodig voor een succesvolle en snelle begeleiding.
- Om de gegevens aan de juiste gemeente te leveren, is inzicht in de *woongemeente* van de student van belang. De woongemeente is immers na uitschrijving op het vo verantwoordelijk voor de begeleiding van de student (de leerplichtambtenaar en RMC-functionaris voeren deze taak uit ter voorkoming van schooluitval)".

2.2 Het informatiesysteem

Over het informatiesysteem of de voorziening wordt in de Memorie van Toelichting het volgende gezegd: "Dit wetsvoorstel heeft geen betrekking op de wijze waarop de gegevensuitwisseling tussen de partijen plaatsvindt. Om administratieve lasten te beperken, om ervoor te zorgen dat alle studenten in beeld zijn en blijven en om ervoor te zorgen dat persoonsgegevens terecht komen bij de juiste partijen, kan voor de facilitering van de uitwisseling gedacht worden aan een ICT-informatiesysteem. Een dergelijk systeem kan met een beperkte gegevensset en –stroom alle betrokken partijen langs beveiligde weg snel en volledig die informatie geven waarmee voorkomen wordt dat studenten uit het zicht raken en waarmee hen de juiste en tijdige begeleiding gericht op de overstap geboden kan worden. Het is aan de betrokken partners in het veld om een dergelijk systeem te ontwikkelen en te beheren. Bij de totstandkoming van dit systeem zal ook aandacht moeten zijn voor beveiligingsaspecten als toegang tot het systeem en periodieke opschoning van de gegevens. Het uitgangspunt is dat bestaande regionale registratiesystemen in dit informatiesysteem kunnen blijven functioneren. Gedacht wordt aan het faciliteren van de ontwikkeling van een dergelijk systeem met het oog op een dekkende voorziening die de zekerheid geeft dat alle overstappers uit alle regio's in beeld zijn en gevolgd en begeleid worden tijdens de overstap".

3. De voorziening

De projectgroep vroegtijdig aanmelden heeft een nadere beschrijving gemaakt van de voorziening vroegtijdig aanmelden, bestaande uit een korte omschrijving van het proces, een opsomming van de uitgangspunten en een beschrijving van de functies van de voorziening.

3.1 Het proces

Vóór 1 april geeft de latende instelling (vo-instelling) aan welke leerlingen potentiële mbo-gangers zijn. De ontvangende instellingen (mbo-instellingen) maken vervolgens inzichtelijk welke leerlingen zich hebben aangemeld. De latende instelling krijgt te zien welke leerlingen zich nog niet hebben aangemeld. Het is op deze manier mogelijk voor de vo-instelling om actie te nemen vóór de zomervakantie. Zodat mogelijk een flink deel van deze leerlingen zich alsnog inschrijft bij een mbo-instelling. Na de zomervakantie verschuift de verantwoordelijkheid voor de leerling geleidelijk van de vo-instelling naar de mbo-instelling en/of de leerplichtambtenaar.

Tijdens dit proces zullen er voortdurend wijzigingen zijn in de lijsten met mbo-gangers en mbo-aanmeldingen. De instellingen geven deze wijzigingen direct door en de centrale voorziening informeert de andere betrokkenen over de wijzigingen. Het gaat in deze keten om verwerking van persoonsgegevens. Informatiebeveiliging en privacy vragen dus veel aandacht.

3.2 Uitgangspunten

Vooralsnog gelden de volgende uitgangspunten voor de voorziening:

- De ICT-voorziening is van de onderwijsketen.
- De ICT-voorziening wordt opgezet als een zo eenvoudig mogelijke voorziening voor uitsluitend uitwisseling van machine-to-machine berichten tussen de applicaties van betrokken partijen en de centrale faciliteit.
- Er komt geen portaal waarop medewerkers van instellingen, RMC's of leerplichtambtenaren kunnen inloggen, gegevens toevoegen of opvragen. Alles loopt via berichtenuitwisseling. De systemen van de partijen moeten hierop worden aangepast.
- De ICT-voorziening houdt rekening met de reeds bestaande regionale systemen (Interrip, Voroc en Digidoor).
- De ICT-voorziening maakt zoveel mogelijk gebruik van beschikbare opendata.
- De ICT-voorziening voldoet aan de geldende privacyregels.
- Alle informatie in de ICT-voorziening wordt elk jaar na afloop van de cyclus verwijderd.
- De ICT-voorziening sluit aan op de geldende standaarden in het onderwijs, zoals de Edukoppeling.

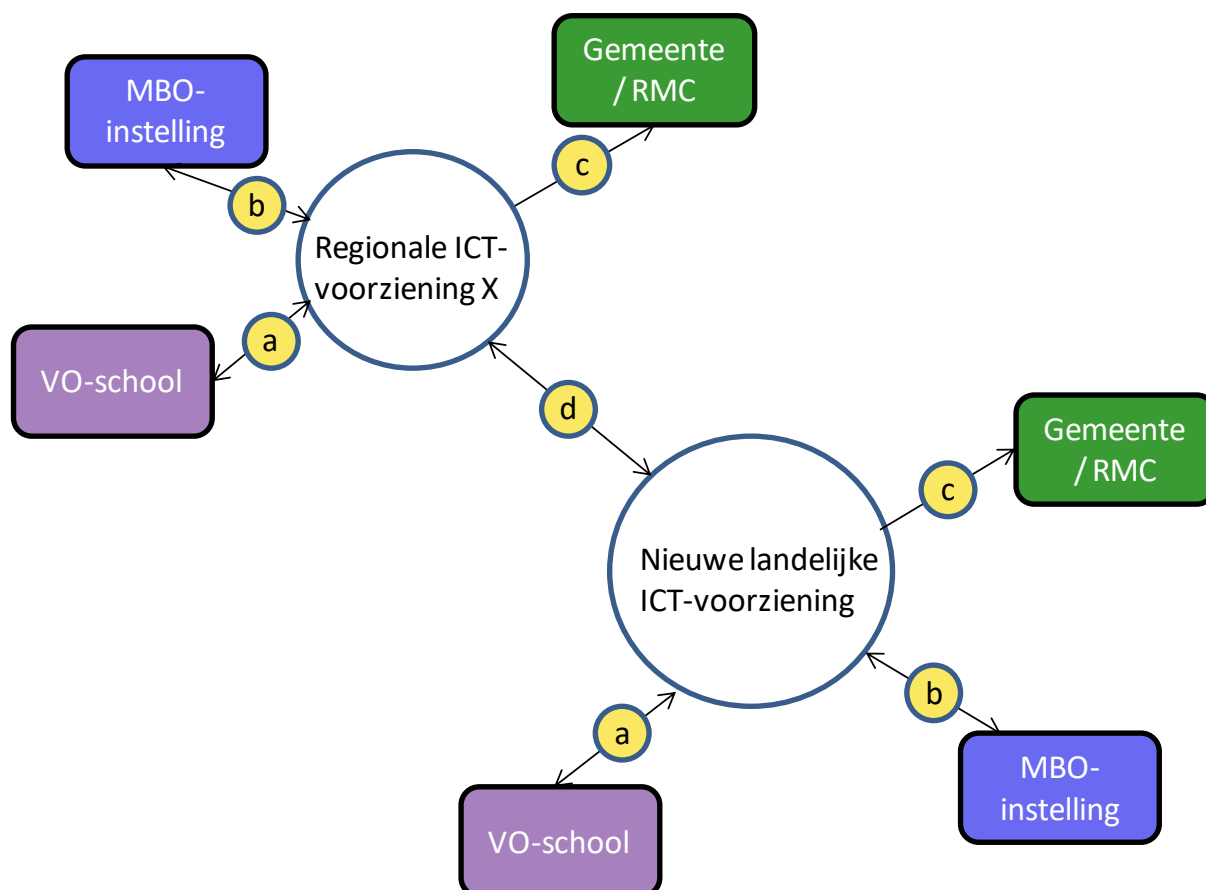
3.3 Functies van de voorziening

De centrale ICT-voorziening wisselt berichten uit met de systemen van de vo-scholen, mbo-instellingen, regionale systemen van de RMC's, en gemeenten. Basisgegevens over instellingen, gemeenten en RMC's worden eenmaal per jaar van DUO betrokken.

Uitgangspunt is dat wordt gewerkt met een minimale set van gegevens, dus alleen de gegevens die echt noodzakelijk zijn om het proces (van aanmelden, via intake tot inschrijven) goed te kunnen laten verlopen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een beperkt aantal statussen ("potentiële mbo-ganger", "aangemeld/niet aangemeld", "geaccepteerd", "ingeschreven" en "geweigerd/ingetrokken") en een beperkt aantal identificerende gegevens (persoonsgebonden nummer en woongemeente/postcode van

de deelnemer en contactgegevens van de latende vo-school en ontvangende mbo-instelling).

In onderstaande figuur is een mogelijke invulling van de nieuwe situatie weergegeven. In deze invulling is een nieuwe landelijke ICT-voorziening gecreëerd. Bestaande regionale voorzieningen kunnen aansluiten op deze nieuwe landelijke voorziening. Het is ook mogelijk dat vo-scholen, mbo-instellingen en gemeenten / RMC's rechtstreeks aansluiten op de nieuwe landelijke voorziening.

a	De gegevensstromen onder a betreffen het leveren van gegevens van de vo-school aan de bestaande regionale voorziening of aan de nieuwe landelijke voorziening. Het gaat om de volgende gegevens: het BRIN-nummer van de vo-school, het persoonsgebonden nummer (BSN) van de "mbo-ganger", en de postcode van de mbo-ganger. Onder a valt ook de levering van gegevens van de regionale voorziening of de landelijke voorziening aan de vo-school: het persoonsgebonden nummer van de mbo-ganger, het BRIN-nummer van de mbo-instelling en de status van de aanmelding.
b	De gegevensstromen onder b betreffen het leveren van gegevens van de mbo-instelling aan de bestaande regionale voorziening of aan de nieuwe landelijke voorziening. Het gaat om de volgende gegevens: het BRIN-nummer van de mbo-instelling, het persoonsgebonden nummer (BSN) van de mbo-ganger en de status van de aanmelding. Onder b valt ook de levering van gegevens van de regionale voorziening of de landelijke voorziening aan de mbo-instelling: het

	persoonsgebonden nummer van de mbo-ganger, (een leerling zich ook heeft aangemeld bij een andere mbo-instelling) en de status van de aanmelding.
c	De gegevensstromen onder c betreffen het leveren van gegevens van de bestaande regionale voorziening of de nieuwe landelijke voorziening aan de gemeente/RMC. Het gaat om de volgende gegevens: het BRIN-nummer van de vo-school, het BRIN-nummer van de mbo-instelling, het persoonsgebonden nummer van de mbo-ganger en de status van de aanmelding.
d	De gegevensstromen onder d betreffen het leveren van gegevens van de bestaande regionale voorziening aan de nieuwe landelijke voorziening en van de nieuwe landelijke voorziening aan de bestaande regionale voorziening. Het gaat om de volgende gegevens: het BRIN-nummer van de vo-school, het BRIN-nummer van de mbo-instelling, het persoonsgebonden nummer van de mbo-ganger en de status van de aanmelding.

Er wordt uitgegaan van de volgende functionaliteiten van de voorziening:

Functionaliteiten ICT-voorziening voor de vo-school

Vo-scholen creëren zelf een startpopulatie van potentiële mbo-gangers met behulp van hun leerlingadministratiesysteem (LAS). De ICT-voorziening biedt de mogelijkheid om LAssen te koppelen zodat het mogelijk is om automatisch berichten uit te wisselen met daarin de basisgegevens van potentiële mbo-gangers. Ook biedt de ICT-voorziening de mogelijkheid om de basisgegevens van de potentiële mbo-gangers uit te wisselen via een beveiligde bestanden-upload. Wanneer zich een verandering voordoet met een specifieke leerling dan kan de vo-school de status wijzigen in het eigen LAS, wanneer deze gekoppeld is, een bestand met wijzigingen opnieuw uploaden. Bijvoorbeeld wanneer een leerling doorstroomt naar de havo of niet slaagt voor het examen. Het is voor vo-scholen niet mogelijk om gegevens direct in de voorziening via een scherm/webpagina's te wijzigen. Voor elke vo-school is het mogelijk om een overzicht aan te vragen van de potentiële mbo-gangers van hun eigen instelling die zich nog niet hebben aangemeld. Ook leerplichtambtenaren kunnen een overzicht aanvragen van de mbo-gangers die in hun gemeente(n) staan ingeschreven en die nog geen aanmeldingen/inschrijving op een mbo-instelling hebben. De ICT-voorziening signaleert daarnaast de vo-school wanneer een potentiële mbo-ganger zich nog niet voor 1 april heeft aangemeld bij een mbo-instelling.

Functionaliteiten ICT-voorziening voor de mbo-instelling

Mbo-instellingen delen de aangemelde en ingeschreven leerlingen met de ICT-voorziening vanuit hun leerlingadministratiesysteem (LAS). Veel mbo-instellingen gebruiken een LAS dat relatief eenvoudig kan koppelen met externe systemen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om deze leerling handmatig door middel van handmatige upload uit te wisselen met de ICT-voorziening. Wanneer zich een verandering voordoet met een specifieke leerling dan kan de mbo-instelling de status wijzigen in het eigen LAS, wanneer deze gekoppeld is, of de status handmatig wijzigen en het bestand opnieuw uploaden. Mbo-instellingen krijgen daarnaast te zien of een leerling zich ook bij een andere mbo-instelling heeft aangemeld. Zij krijgen niet te zien bij welke mbo-instelling dit is.

Functionaliteiten ICT-voorziening voor regionale systemen

Regionale systemen hebben een bijzondere plek in de context van de ICT-voorziening. Regionale systemen bieden momenteel al vergelijkbare functionaliteiten als de landelijke ICT-voorziening die beschreven is in dit document. Het regionale systeem kan via de uitwisseling met de centrale ICT-voorziening nagaan of niet aangemelde/ingeschreven mbo-gangers in hun regio zich in een andere regio wel hebben aangemeld bij een mbo.

Functionaliteiten ICT-voorziening voor de gemeente

Gemeenten kunnen bij de ICT-voorziening een overzicht aanvragen van niet-aangemelde / ingeschreven mbo-gangers uit hun gemeente(n). De instellingen zorgen voor de correctheid van de gegevens. Gemeenten krijgen alleen een overzicht van leerlingen die volgens de basisregistratie personen (BRP) staan ingeschreven in hun gemeente.

De presentatie van dit overzicht per gemeente kan eventueel geschieden via de "beveiligde site" van DUO. Gemeenten hebben hier reeds toegang toe vanwege de verzuimregistratie. Op deze beveiligde site is het mogelijk deze presentatie, van gegevens over niet-aangemelde / ingeschreven mbo-gangers, als extra functionaliteit aan te bieden. Er moet nog worden besloten of voor deze "DUO-route" wordt gekozen, of dat de gemeenten rechtstreeks koppelen aan de ICT-voorziening.

Functionaliteiten ICT-voorziening voor beheer

Een aantal beheerfuncties zijn nodig om de integriteit en continuïteit van de ICT-voorziening te borgen. Elk jaar wordt de ICT-voorziening opgeschoond en gevuld met basisgegevens van vo-scholen, mbo-instellingen en gemeenten. DUO kan deze aanleveren. Vanwege de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is het verplicht om een 'logging' functie toe te passen, zodat alle transacties omtrent persoonsgegevens achteraf te herleiden zijn. Tevens zijn er beheerfuncties die vo- en mbo-instellingen op de hoogte stelt wanneer zij rond 1 april nog geen data hebben uitgewisseld met de ICT-voorziening.

4. Beleidsinformatie

Door de verschillende partijen in de projectgroep is nagedacht over de beleidsinformatie die door de ICT-voorziening gegenereerd moet kunnen worden. Waarbij een onderscheid is gemaakt tussen procesinformatie en beleidsinformatie. Een eerste inventarisatie leidt tot de volgende wensen.

Procesinformatie

De vo-school is verantwoordelijk voor de aanmelding van de vmbo leerling tot hij of zij het diploma heeft gehaald en is uitgeschreven bij de school. De vo-school en leerkracht/studiebegeleider hebben behoefte aan statusinformatie van waar de leerlingen zich bevinden in het aanmeldproces.

Denk aan vragen als:

- Hoeveel leerlingen hebben zich (voor 1 april) aangemeld en zitten in het traject?
- Waar bevinden de leerlingen zich in het traject?
- Welke leerlingen staan niet meer aangemeld en dreigen buiten de sluitende aanpak te vallen?

Beleidsinformatie

Niveau 1. Leerling/klas/school

Als vo-school inzicht krijgen in hoeverre voldaan wordt aan de wettelijke verplichting om voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

Denk aan vragen als:

- Hoeveel leerlingen op mijn school hebben zich voor 1 april aangemeld?
- Hoeveel leerlingen zijn na 1 april van status aangemeld teruggevallen naar nergens aangemeld?
- Wat was de doorlooptijd van het proces van aanmelden, intake, inschrijven, overeenkomst?

Niveau 2: Regionaal

Inzicht krijgen van hoe de samenwerking in de regio verloopt.

Denk aan vragen als:

- Aantal aanmeldingen bij de mbo-instellingen voor en na 1 april.
- Aantal succesvolle en niet-succesvolle intakegesprekken,
- Hoeveelheid aanmeldingen zijn er voor een bepaalde mbo-opleiding op locatie X. Om deze informatie te kunnen genereren zal de mbo-instelling moeten aangeven voor welke opleiding de leerling zich heeft aangemeld.
- Tijdsverloop van aanmelding (hoe lang zat gemiddeld tussen aanmelding, intakegesprek en uiteindelijke inschrijving van leerling).

Niveau 3: Landelijk

Inzicht krijgen of de wettelijke maatregel werkt of dat bijsturing moet plaatsvinden.

Denk aan vragen als:

- Hoeveel leerlingen hebben zich voor 1 april aangemeld?
- Hoeveel leerlingen stonden na het behalen van hun diploma niet bij een mbo-instelling aangemeld?

Trends over jaren heen monitoren

Om als school, regio en PO-raad, VO-raad, MBO-raad en VNG te kunnen monitoren hoe het maatregel vroegtijdig aanmelden werkt is het gewenst dat rapportages over de jaren heen kunnen worden gedraaid. Het gaat hierbij over het verloop van het administratieve proces, niet om de individuele leerlijn van de leerling. Een punt van aandacht hierbij is hoe deze wens zich verhoudt tot het uitgangspunt dat alle informatie in de ICT-voorziening elk jaar na afloop van de cyclus wordt verwijderd.

5. Toekomstige ontwikkelingen

Zoals aangegeven onder de uitgangspunten, zal de voorziening vroegtijdig aanmelden in eerste instantie een smalle, eenvoudige voorziening zijn. Het is echter denkbaar dat in de toekomst nieuwe wensen ten aanzien van de voorziening worden geformuleerd. Voor zover nu al een beeld bestaat van deze toekomstige wensen, zou de voorziening zo moeten worden opgezet, dat deze toekomstige wensen kunnen worden ondersteund. Op dit moment is hierbij de volgende toekomstige ontwikkeling relevant: het mbo heeft naar verwachting in de nabije toekomst behoefte aan een centraal systeem voor aanmelden en inschrijven. Een dergelijk systeem zou niet alleen de aanmelding moeten regelen, maar ook de uitwisseling van gegevens tussen vo en mbo, zoals dat nu met de verschillende regionale initiatieven gebeurt. Het voorgestelde systeem voor vroegtijdige aanmelding kan hiervoor een goede opstap zijn.

6. Planning

Een precieze planning voor de realisatie en implementatie van de ICT-voorziening kan in deze verkennende fase nog niet worden opgesteld. Ten behoeve van de beantwoording van de vragen in het kader van de marktverkenning kan worden uitgegaan van de volgende grote lijnen:

- 2017: realisatie van de ICT-voorziening
- 2018: implementatie van de ICT-voorziening.